

Śliwiński, Leon

Kopia czy oryginał romańskich drzwi w katedrze płockiej?

Notatki Płockie 30/1-122, 61-62

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

§ 1

Dziewięćsetna rocznica urodzin Bolesława III Krzywoustego obchodzona będzie uroczystie.

§ 2

Rok 1985 ogłasza się ROKIEM KRZYWOUSTEGO W PŁOCKU.

§ 3

Placówki naukowe, oświatowe, upowszechniania kultury i instytucje artystyczne, placówki kultury fizycznej, sportu i turystyki oraz inne organizacje społeczne, stowarzyszenia, włączają się aktywnie w obchody rocznicy.

§ 4

Powołaną się Komisję Obchodów do kierowania przygotowaniem i przebiegiem uroczystości. Komisja Obchodów opracuje szczegółowy program.

§ 5

Na romańskich ciosach piastowskiego pałacium zamkowego wmurowana zostanie i dnia 20 sierpnia 1985 roku odsłonięta tablica pamiątkowa z następującym napisem:

„Dnia 20 sierpnia 1085 roku tu urodził się, a potem wielokrotnie przebywał Bolesław III Krzywousty — WŁADCA POLSKI, polityk wybitny i wódz zwycięski, który ustalił granice Państwa na Bałtyku, Odrze i Nysie Łużyckiej.

W dziewięćsetną rocznicę urodzin — w hołdzie — dnia 20 sierpnia 1985 roku — Społeczeństwo Płocka”

§ 6

Nowo wybudowanej szkole podstawowej na osiedlu „Dworcowa” nadane zostanie imię Bolesława III Krzywoustego.

§ 7

W dniu 20 sierpnia 1985 roku zorganizuje się główne uroczystości rocznicowe, w tym także sesję naukową Towarzystwa Naukowego Płockiego w Zamku Książąt Mazowieckich.

§ 8

Towarzystwo Naukowe Płockie wyda w 1986 roku specjalną publikację poświęconą obchodom jubileuszowym.

§ 9

Odpowiedzialnym za wykonanie uchwały czyni się Prezydenta Miasta Płocka.

§ 10

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
MIEJSKIEJ RADY NARODOWEJ
W PŁOCKU

mgr Tadeusz Kołodziejak

KORESPONDENCJE

Kopia czy oryginał romańskich drzwi w katedrze płockiej?

Wiedeń, dnia 20 marca 1985 r.

Sliwiński Leon
mgr sztuki, art. malarz,
restaurator mal. olejnego
Krongasse 2/21
1050. Wiedeń, Austria.

Szanowny Panie Prezesie!

Od dłuższego czasu w „Notatkach Płockich” w odniesieniu do odlewu „Drzwi Płockich”

z oryginału Nowogrodzkiego czyta się określenie „kopia Drzwi Płockich”.

Pragnę zwrócić uwagę, że powyższe określenie nie ma żadnego pokrycia technologicznego, jak również z zakresu sztuki. Przez określenie „kopia” rozumie się odtworzenie dzieła sztuki z pomocą „przeniesienia optycznego” całości dzieła sztuki w wielkości mniejszej lub większej od oryginału.

Idealnym przykładem kopii rzeźb są kopie rzymskie dzieł greckich.

Sprawa technologii odlewu pierwszego, unikatowego, jest następująca: w okresie powstania „Drzwi Płockich” został wykonany model „Drzwi” wielkości naturalnej z wosku pszczelego, który posłużył do sporządzenia formy odlewniczej jednorazowej z gliny ogniotrwalej, tak zwanej „formy traconej”, to znaczy, że po dokonaniu odlewu w metalu, forma ta była rozbijana, aby uzyskany pierwszy odlew unikatowy uwolnić z płaszcza formy. Jak z tego wynika, dla sporządzenia drugiego odlewu należałoby z powyższego odlewu, który jest modelem drzwi, dla odlewów następnych, wykonać ponowną formę i powtórzyć odlew, co też uczyniono obecnie.

„Drzwi Nowogrodzkie” są pierwszym unikatowym egzemplarzem, „Drzwi Płockie” są pierwszym odlewem oryginalnym na podstawie egzemplarza unikatowego. Czynność kopiowania nie miała miejsca!

Z uwagi na dużą powierzchnię skrzydeł „Drzwi” i ich figuratywną ornamentykę, została ona podzielona na pojedyncze pola, aby w ten sposób ułatwić proces techniczny odlewu, które wraz z pasami bocznymi były montowane na konstrukcji drewnianej.

Wprowadzam tu określenie: odlew unikatowy i pierwszy odlew oryginalny, gdyż w praktyce rzeźbiarskiej uważa się pierwszy odlew dzieła w metalu za unikat, a następny za odlew oryginalny. Tych ostatnich sporządza się w ilości 5—10 w zależności od uznania autora dzieła, który je sygnuje i tym samym akceptuje jako oryginały, ale nie unikaty! Jest to

uzasadnione tym, aby wybitnym muzeom umożliwić posiadanie autentycznych dzieł artysty za jego zgodą i wyeliminować produkcję kopii lub falsyfikatów.

Zespół polski, dokonujący odlewu „Drzwi Płockich”, sporządził formę odlewniczą z odlewu pierwszego, unikatowego. Odlew „Drzwi Płockich” jest wiernym odlewem „Drzwi Nowogrodzkich”, a nie ich kopią, gdyż czynność „kopiowania” nie zaistniała.

Moim zdaniem władze sowieckie nie zdawały sobie sprawy z faktycznego stanu rzeczy i wyraziły zgodę na „skopiowanie” Drzwi Nowogrodzkich, nie wiedząc, że faktycznie zostanie sporządzony oryginalny odlew z oryginału unikatowego „Nowogrodzkiego”.

Również strona polska nie była zorientowana co do wartości obiektu, gdyż ciągle była mowa o „kopiowaniu”.

Jeśliby w okresie średniowiecza miałyby być sporządzone drugi odlew tychże „Drzwi”, to technika sporządzenia formy wtórnej i odlewu byłaby taka sama jak obecnie, z tą różnicą, że dziś używa się innych materiałów do formowania pomocniczego.

Określanie odlewu „Drzwi Płockich” z unikatowego odlewu „Drzwi Nowogrodzkich” jako „kopia” nie znajduje ani pokrycia technologicznego, ani naukowego i wprowadza w błąd.

Z wyrazami głębokiego szacunku
pozostaje Leon ŚLIWIŃSKI

